Nelostie E75 ry

19.5.2021

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

19.5.2021

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Asia: VNS 2/2021 vp Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2021–2032.

Nelostie E75 ry:n asiantuntijalausunto

Nelostie E75 ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiasta Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2021–2032.

Nelostie E75 ry pitää valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa tarpeellisena ja odotettuna työkaluna liikennejärjestelmän pitkäjänteiselle kehittämiselle. Yli hallituskausien ulottuva tarkastelu luo myös aluetasolla liikennejärjestelmän kehittämiseen ja investointitarpeisiin ennustettavuutta sekä strategista näkymää.

Valtatie 4 Helsingistä Utsjoelle on Suomen tärkein etelä-pohjoissuuntainen pääväylä. Valtatiellä on erittäin keskeinen merkitys sekä elinkeinoelämän kuljetusten että henkilöliikenteen välittäjänä. Valtatie 4 on osa kansallista raskaan liikenteen runkoyhteyttä, ja tiellä kulkevat monien toimialojen tuotekuljetukset etelän satamiin ja väestökeskittymiin. Valtatien 4 rooli korostuu niin kuljetussuoritteen volyymillä kuin arvolla mitaten. Tie kuuluu kokonaisuudessaan EU:n TEN-T-verkkoon, josta Helsinki-Tornio väli vuoteen 2030 mennessä rakennettavaan TEN-T-ydinverkkoon. Lisäksi valtatie 4 kuuluu liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen mukaisiin maanteiden pääväyliin.

Valtatien 4 asema eurooppalaisen tieverkon keskeisenä osana ja investoinnit siihen vaikuttavat koko Suomen kilpailukykyyn. Toimivalla liikenneverkolla ja sujuvilla yhteyksillä on merkittävä rooli myös alueellisesti elinkeinoelämän sijoittumisen ja toimintaedellytysten näkökulmista. Pääväylän liikenteellinen toimivuus edistää henkilö- ja tavaraliikenteen sujuvuutta ja alueiden välistä saavutettavuutta sekä turvaa osaltaan huoltovarmuutta.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaan maantieverkon kehittämiseen suunnataan jo päätettyjen kehittämishankkeiden lisäksi rahoitusta yhteensä noin 1 390 milj. € suunnittelukaudella**. Maantieverkon kehittämisen rahoitustaso jää suunnittelukaudella hyvin pieneksi mahdollistaen korkeintaan yhden tai kahden pääväylähankkeen käynnistämisen vuosittain. Suunnitelmassa esitettyihin tavoitteisiin nähden rahoitus on riittämätön. Nelostie E75 ry**

kantaa suurta huolta valtatien 4 kehittämisnäkymistä sekä maantieverkon kehittämisrahoituksen tasosta suunnitelman tavoitteisiin ja toimenpiteisiin nähden. Nykyisellään valtatie 4 täyttää EU:n TEN-T-verkon kriteerit vain 40 prosenttisesti. TEN-T-ydinverkon tulisi olla valmiina vuoteen 2030 mennessä. Nelostie E75 ry näkee tärkeänä kansallisen vaikuttamisen EU:n TEN-T suuntaviiva-asetuksen valmisteluun siten, että CEF-rahoitusta olisi mahdollista kohdentaa myös maantieverkolla tapahtuvaan kehittämiseen Suomen erityispiirteet huomioivalla tavalla, sisältäen liikenteen digitalisaation ja vaihtoehtoisen polttoaineiden jakeluverkoston kehittyminen.

Liikenne 12-suunnittelukaudella perusväylänpitoon osoitettavaa rahoitusta lisätään vuodesta 2025 alkaen. Tämä on tarpeellinen ja kannatettava toimenpide. Perusväylänpidon toimenpiteillä varmistetaan päivittäinen turvallinen ja sujuva liikenne. Perusväylänpitoon ja korjausvelan hallintaan haasteita kuitenkin tuo rahoitustason lasku vuosina 2023–2024.

Vahva kytkeytyminen eurooppalaiseen liikenneverkkoon edellyttää kansallista priorisointia valtatien 4 osalta. Nelostie E75 ry pitää erittäin tärkeänä, että Väyläviraston toimesta laadittavassa suunnittelu- ja investointiohjelmassa valtatietä 4 koskevat parantamistoimet (suunnittelu, toteutus ja rahoitus) otetaan huomioon. Liikenneverkon strateginen tilannekuva ja siinä tunnistetut valtatietä 4 koskevat kehittämistarpeet antavat suunnittelu- ja investointiohjelman valmisteluun perustellun lähtökohdan. Nelostien hyvä suunnitteluvalmius Jyväskylän seudulla mahdollistaa nopean etenemisen toteutukseen Keski-Suomen kriittisten kohteiden osalta. Pohjoisemmassa keskeistä on suunnitteluvalmiuden määrätietoinen ja järjestelmällinen nostaminen.

Nelostie E75 ry

Heikki Tervanen
hallituksen puheenjohtaja